

СТАНОВИЩЕ

за научно-изследователската и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Жана Попова, кандидат в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент” по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки /журналистика – художествени жанрове в телевизията/

• ДАННИ ЗА КОНКУРСА

Конкурсът е обявен за нуждите на Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“. Той е обявен в ДВ бр. 64/16.08.2016. Кандидатката в конкурса Жана Тодорова Попова е предоставила всички необходими документи според *изискванията на чл. 24 от ЗРАСРБ и чл. 105 Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ „Св. Кл. Охридски“*. На 11.10.2016 г. Тя е подала Заявление до г-н Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“, изявявайки желание за участие в конкурса, придружено от необходимите документи и копие на публикациите ѝ, след което е допусната до участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент”. **Гл.ас. д-р Жана Попова**, чиито документи са обект на обсъждане, е участник в конкурса за „доцент” по **3.5 обществени комуникации и информационни науки (журналистика – художествени жанрове в телевизията)**, и е **единствен** кандидат в този конкурс.

• ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

През 1998г. Жана Попова **е завършила** специалност „Българска филология” към ФСлФ на СУ. Има втора специалност „Радиожурналистика” във ФЖМК-СУ. Работила е в Университетско радио „Алма Матер”. Има стаж като редактор в БНТ. От 2013 г. досега Ж. Попова пише седмичната колонка за телевизия във в. „Култура“. Била е **редовен докторант** към катедра „Радио и телевизия“ на ФЖМК-СУ. През 2010г. защитава дисертация в областта на радиожурналистиката на тема „Диалогови модели: посредници между събития и медийни образи“ /н.р. проф. дсн Снежана Попова/ в Специализирания научен съвет по социология. От 2007г. **е назначена** като „асистент” във ФЖМК-СУ, от 2009 като „старши асистент”, а от 2011г. като „главен асистент”, длъжност, която тя заема и до момента.

Гл. ас. Жана Попова **води лекции и упражнения** в бакалавърската и магистърска степен в областта на радио - и телевизионната журналистика в специалност „Журналистика” на ФЖМК-СУ. От учебната 2012-2013 г. е избрана да води лекционен курс по дисциплината „Художествени жанрове в телевизията“. Чела е лекции в

Университета в Талин, Естония. Ръководител е на над 50 дипломни работи на студенти от профилите „телевизия“ и „радио“ на ФЖМК-СУ.

Жана Попова **участва в конкурса** с 20 статии /2 на английски език/, публикувани след защитата на дисертацията ѝ, както и с основен хабилитационен труд - книгата ѝ „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“ /268 стр., издадена през 2015г. от изд. "Полиграфюг АД по Проект BG051PO001-3.3.06-0045 ОП „Развитие на човешките ресурси"/. Тя е представила копия от публикациите си, резюмета на най-важните, според нея, статии, които са част от представените по конкурса документи. Кандидатката е дала Авторска справка за приносния характер на трудовете си. В комплекта документи е представена и справка от Университетска библиотека на СУ за цитиранията ѝ в други публикации.

- **ОПИСАНИЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА**

Д-р Попова е **насочила изследванията** си към анализ на развитието на понятията „жанр“ и „ формат“ в областта на забавните и художествени предавания и телевизионни програми. Вниманието ѝ е насочено и към развитието на други специфични за телевизията художествени жанрове в областта на изкуството - кино, драматургични жанрове, скечове, фичър и други форми на телевизионна продукция като „риалити игра“ и др. Авторката е насочила усилията си към очертаване на границите на „забавлението“ на екрана. Избрани за изследване са художествени, забавни и музикални предавания, реализирани от български телевизии в изследвания 25 годишен период. Това са емблематични предавания, които са характерни за определен период от развитието на телевизионната индустрия у нас, или стават акцент за даден телевизионен канал. Жанровите форми търпят промени, макар и да запазват основни свои характеристики, по които биват определяни като „устойчиви“ форми на телевизионното журналистическо творчество. Тя проследява промяната в тълкуването на понятията и развитието на реализацията им на екрана. Избраният за изследване период / 25 години/ са годините, в които телевизионната индустрия у нас се развива бурно след либерализацията на законодателството и последвалия бум на комерсиални телевизионни канали, както и на навлизане на български и чужди капитали в телевизионната индустрия в България. Много „нови“ формати се появяват в изследвания период, други, като телевизионния театър почти нямат присъствие на екрана. Част от книгата си, представена като основен хабилитационен труд, авторката е посветила на продукцията на големите продуцентски къщи, които развиват и налагат

определен тип формати и предавания в различни периоди. В книгата си Жана Попова подчертава, че 25 години са продължителен период, важен за развитието на българската телевизионна среда, период, в който могат да бъдат очертани тенденции, да бъдат наблюдавани и анализирани предавания, програмни линии, раждането и изчезването на телевизии. 25 години е достатъчно време, в което може да бъде проследена телевизионната среда като среда, в която се развиват предавания, дошли у нас като чужди практики. Нейната теза е, че „жанровете и формите на комуникация и телевизията могат да бъдат изследвани като „еволюиращи конструкции”, и това е една от изследователските ясно очертани тези в книгата. Първата част на книгата „Жанрове и форми на забавлението в телевизията”, е посветена на изследването на появата на тези понятия в българската и чужда литература. Направен е преглед на съществуващи публикации на наши и чужди автори, на вижданията им за терминологичното определение на понятията „жанр” и „формат”. В следващите глави на книгата тя се занимава с развитието на отделните типове предавания на и тяхната реализация на екрана. Тук авторката избира комплексен подход като описва исторически, икономически и културни характеристики на телевизионната среда и нас. Заслуга за мен е и описанието на различните предавания /състезания, риалити формати, телевизионен театър, сериен филм и др. / , което се превръща в своеобразна историография на развитието на телевизионните канали в България, на характеристиката на тези предавания, тяхното развитие и специфика по отношение на реализацията им. Всичко това е направено чрез проследяването на „забавлението” на екрана в различните типове изследвани предавания.

В Справката **за приносите си** авторката определя взаимоотношенията „медии – общество” като друга голяма тема, на която тя е посветила много от публикациите си, представени за конкурса. /„Телевизионният народ”, „Граждани срещу граждани по телевизията”, “ Media coverage of the trade union activity”/. Като трето голямо поле на изследванията си тя очертава връзката „интереси на аудиторията или отделни групи от аудиторията - присъствие на определени формати” в продукцията на продуцентските къщи и програмата на телевизионните канали. /„Отвлечената телевизия - или кой променя посоката на „обратната връзка”, „Дигиталното забавление. Метаморфози на удоволствието в онлайн радиото, „Футбол - фенове – медийна публика” и др. / В тази връзка ще спомена и още един паралел в публикациите на Жана Попова – историческо развитие и културно - историческо развитие на страната през последните 25 години. Част от културно- историческото

развитие на страната, според авторката и нейните публикации, е свързано и с развитието на медийната индустрия у нас.

- **НАУЧНИ ПРИНОСИ, АКТУАЛНОСТ И ОРИГИНАЛНОСТ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ**

Книгата „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“ е изследване на определени предавания и телевизионни продукции в 25 годишен период, обхващащ прехода от една държавна телевизия към много телевизии, с появата на голям брой тематично-ориентирани телевизионни канали. Авторката проследява появата на „нови“ и различни телевизионни развлекателни предавания. Книгата има принос в събирателството, анализа и систематизацията на понятията, на описанието на развитието на различни жанрове и появата на нови формати. Друга част от изследването е посветена на зрителските нагласи и предпочитания на аудиторията към определен тип предавания.

Приложените за нуждите на конкурса **статии** имат като обект за изследване развитието на радио – и телевизионната среда у нас, промяната на връзката забавление на екрана – аудитория и възприемането на „забавното“ и „смешното“ , на „художественото“ и „естетическото“ от страна на аудиторията. Повечето статии се отличават с предоставена от авторката теза и характерен авторски стил. В друга част от представените за рецензиране публикации, вниманието на авторката е насочено към предавания, посветени на култура. Проследява се присъствието им в радиоефира и на телевизионния екран. /„Липси и отсъствия в радиопредаванията за култура“/ и резултатите от влиянието на този тип медийна среда върху аудиторията /„The Gangster Wars and the Changes in the Media Culture“/. Ясна е тезата на авторката в /„Не чупете телевизора!“, както и в други нейни публикации, че комерсиализацията на телевизията води до отсъствието на предавания с художествени качества и на преобладаващото присъствие на риалити формати, игри и телевизионни игри. Този тип предавания очертават друга важна тенденция в развитието на медийната среда.

- **ПРЕПОДАВАТЕЛСКА РАБОТА**

Гл. ас. д-р Жана Попова е университетски преподавател по медийни дисциплини в областта на радиото и телевизията. Тя води курсовете по: „Учебно студио – телевизия /упражнения/, „Учебно студио- радио“/упражнения/, лекционен курс „Художествени жанрове в телевизията“, „Електронни медии“.

• **НЯКОИ ОСНОВНИ ПРЕПОРЪКИ**

Като всеки научен труд, и към този могат да се отправят някои препоръки и критични бележки. Моята главна препоръка е за известно разширяване на научно - изследователския подход в контекста на културните промени през изминалия четвърт век, настъпили и в резултат на присъствието на електронните медии в ежедневието ни. Радио и телевизионната среда е естественото място за публичното битие на културата и как, на анализа това така ли е и защо се случва, или не се случва това на телевизионния екран.

Безспорно, книгата е един опитът да бъде направена систематизация на авторите, науките и индустриите, използващи термините „формат” и „жанр”. Те се припокриват, подменят или нямат значението, което едни или други влагат в тези понятия, още повече, че днес говорим и за медийно „съдържание”, без да определяме какво. Може би една по-сериозна обосновка на понятието „жанр” в изкуството, литературата, журналистиката и „формат” в медийната наука, продуцентството и правото можеше да помогне за по-доброто систематизиране и терминологично определение, освен историографското, на двете понятия.

Смятам, че при описание и определяне на характеристиките на телевизионни предавания и формати /филм, комедийни предавания и др./ по - лесно бихме приели терминологичните им характеристики, ако бяха използвани утвърдени в изкуството, философията и естетиката понятия като „масова култура”, „комичното” „телевизионна индустрия”, „развлечение“ и „развлекателни индустрии”, „музикални предавания” и др. Тази препоръка не намалява научната стойност на извършеното изследване в книгата, на постигнатите научни резултати в другите публикации на авторката. Специално искам да отбележа научният стил и език на този хабилитационен труд - той е написан на ясен, точен и професионално коректен език.

• **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Представените научни изследвания, както и основният хабилитационен труд, показват приноса на гл. ас. д-р Жана Попова в развитието на българското медиазнание, мястото на нейните публикации при анализа и осмислянето на практики в областта на радио- и телевизионната журналистика. Представените по конкурса материали са достатъчни за обявения конкурс и показват една висока публикационна дейност на авторката.

Смятам, че статиите и книгата, ще бъдат полезни не само за медийни историци, медийни експерти, но и на студенти по журналистика и медии.

В резултат на всичко казано до тук, предлагам на уважаемите членове на научното жури да бъде присъдена академичната длъжност „доцент” гл. ас. д-р Жана Попова в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки /журналистика – художествени жанрове в телевизията/.

София, 20.12.2016 г.

Доц. д-р Теодора Петрова